

Magnifico, Nobilissimo, Amplissimo et Amplissimo viro Dr. Constantino Hugenio, Equiti, Toparche in Julgtem, Illustrissimo Principi Turacico à Consilijs et Secretis, Domini R. S. Remmopse Supplicando.

Magnifice Domine

Quantum precorem Rangelij alienum esse oportet ab adulatione et tali captatione favoris, qua veritatem necessariam ac utilem dissimulat, tantam condemnit eisdem dare operam, ut removeat offensiones, si quas vestrae pietatis pariteria peperit. Sed enim inter pastorem ecclesiae et politici fore iudicari interest, quod sic sententiam dixisse satis sciat, nec curat offensiones eorum quos condemnabit, ille vero et libere loquitur quod necessarium iudicat vel utile, et tamen libere tale sermonis offensos omni patientia, humanitate et benignitate placare ac lenari satagit, ~~et~~ ^{et} aequitatem sententiae contra se lateat a quibusdam eius subscribant. Atque hoc illa ipsa ratio est, propter quam, vestri Dominantium titulo, passim ac ministrorum nomine scriptura nos insignit, ut solite erudiamur, non auctoritate Dominantium, sed humilitate et patientia sacrae doctrinae gladium ge

Nephe vel antea dissimulari, vel unum dissimulare, me non esse probare rationis, quibus M. T. scriptum Ecclesiae persuaderi quibus satagit.

Sed ipsa tamen gestus offensionis causa non est si quis unum idem moveatur argumentis, ad idem iudicandum vel tolerandum.

Id mihi ad exemplationem sufficit, quod in tota oratione verbum non fuit, quo praeter prohibitionem oratoris, aliquid quibuscumque facere oportet regit.

rendum esse, ut sit efficax ad victoriam, pro qua
contendimus.

Nequaquam hoc ad te scribo, Magnifice Domine, quia
si hinc aliquod peccatum, a me reprehensum, offensio
nem ~~aliquam~~ pepererit, quae mihi more placida ve
niat, sed quod sinistra cupiditas nec concionis
admiratio reprehensionem aliquam tibi aliter applicuit
quae in alio erat dicta. ^{non ante ali}
quod menses, post editum hinc de ~~his~~ ^{et ab his}
Organis musicis in templis scriptum endit hinc
ex improbitate audire, neque hinc organum misceri cantho
publico in templo nostro, magno mihi dolui fuisse mi
tationem tanti momenti, quae cultum publicum tam
proprie concernit, peragere nisi et inconsultis ijs, qui
bus istam rem cura ac iudicio proprie commissa
est, et a quibus earum ratio exigitur. ^{non}
apud collegas quaesivi, nihil hinc hinc, extare Synodi
cum aliquam declarationem, quae rem rite ad iudicium
certat, adeoque hoc scriptum non esse sine omni iudicio
ecclesiastico ordinis. Verum cum instarem,
etiam in adiaphoris non debere fieri mutationem ac
innovationem sine praevia inhibitione populi, ne quae san
cti nati hinc, praesertim si sint inter ea, quae

ob abusum tempore Reformationis a patris majoribus ejecta
et etiam in in papali abibit magno sint obnoxia;
tamen inter nos censebit, ne quae fieri oppositio apud magistratum
donec quando ab ecclesia acciperetur, minime fieret.
Acquiescit, ea lege, ut data occasione commoda in
firmaretur populo de vitandis rei abutibus. Patet
post explicationem mihi factam secundum Decalogi prae
ceptum, ubi propria hinc materiam sedet et, et de
secundum manducationem nostri catechismi contra Th
E. E. J. de ~~hinc~~ dicens esse naturam cultus publici
prius explicanda dicit, eamque explicationem primo
imaginem deinde Organo musico in templis ita appli
cui, ut redarguerent ipsi Organum, vel abusum populi
qui in papali obtinet, et audientes informarent, me
hanc redargitionem nihil hinc occasione recens coopta
mutationis in templo nostro, ^{et} eo fine, ne quis
putaret, quod multos palam mihi iam hinc conlabat,
papatum in templo seduci, ne, quod fuerant glo
riantibus publicis, promissionem Reformationis nos con
pisse, et damnari. ^{et} hinc majorem a potestatis, ne
denique inter nos quoque essent, qui hinc et ponti
ficijs de virtute Organi quibus omnibus cultum nostrum

polluerent, quod tanto minus ferendum sit, cum alio
qui satis vicio subeat noxius cultu, hinc & intrinsicis
omnium corruptionibus & infirmitatibus, hinc & mori-
bus profani seculi. His addidi expressam prote-
stationem, me non idcirco hoc dicere, quasi nullo modo
possem istum Organum utitur, qui in vicinis quibusdam
ecclesijs obtineat, cum sit sonus organi adhibetur vel
ad cantus publici harmoniam roborandam, Confusionem
Corrigendam, vel ad utiles ac pias exhaustiones publi-
cas recreationes, modo res debitis veritate cir-
cumspectis. (Cum hoc dixeretur, novum
ac multatum Cancionis Thema, nec non distincti in
ven affectus, fortassis etiam progressus de negotio con-
tentiones animos audientium directerent in
suspiciones et opiniones, quasi vel Dr. Collegas, a
quibus nulla in se diffinitio, oppugnatione, vel Ampli-
mo magistratus me opponere, vel te quoque presen-
tem ob scriptum de organo utitur et aliter recens editum
publice tradere intendimus, quibus suspitionibus
et opinionibus alij sicut superstitiose applausus
alij acerrimos censuras, quibus me imprudentia,
Festivitas, proleptica, procastitas et nepos quomodo

639
non criminosa libere condempnamus. Sensi inde
quam grave sit, & sensu et pia intentione edificandi
partem indignationes et criminationes eorum, a quibus non
mihi amari consueveras et expellabas. Veniam
men ita tandem iudicare video, non meo noxio fama
cum alij quod proleptice veritatem de me suspicantur et
opinantur censuris suis onerant. Ego nec alle-
gationem sententiam, a qua non differo, nec Ampli-
mo magistratus proprio, nec tui scripti consilio contradixi
aut me opposui. Laudare equidem proprio consi-
lione non possum, sed diffusiore non semper quam
tunc in me est, cum nullus sit vel necessitatis vel
etiam utilitatis, que quidem certa, distincta, et
magna ecclesie parti committitur sit, cumque pacem
ecclesie nostra non in exigentia precipitare possit
periculis, mihi de circumstantijs libertate caveantur,
tolerare tamen possum, et tolerare cupiam, nec
operata oppositione dignum iudicabam, si dignis veris
rebus circumstantijs, et iustis fraudibus medaretur
occasionalibus, qui mea Cancionis Veris proprio erat.
Nec vel antea dissimulatis, vel nunc dissimulo
me non omnes probare rationes, quibus M.T.

scriptum ecclesie persuadere contentum Bism salagil.
 Sed ista tamen iusta offensionis causa non est, si qui
 non istam mercedem arguerent, ad idem sententiam
 vel tolerandam. Et mihi ad exortationem Bism
 quod in tota concione verbum non fuit, quo pro
 ter pontificum Organi aliquid quicquam fieri se
 presentem. Cuius igitur? amon istud saltem
 prater officium fuit, quod in tempore ac praema-
 ture in se adaphra humiliter ~~offen~~ ditione tan-
 aon, ac si oim scilicet omnium maximo humiliter ~~offen~~
 Nos vero pontificum Organi istum inter adaphra
 non habent, sed inter repetitiones et repudica
 coram, qui vari facti sunt in rationationibus suis
 et quoniam desipere cor obtenebration est, quos
 tali dictionis genere non immeriti infestamus.
 In tempore vero an fuit generalibus sub san-
 dabo (si illi acceptis) animis succurrere, resistant
 by et vane gloriantibus adversarijs et obtinere, nec
 non retinere aut proferre opiniones aliter publico
 periculosas, equidem decernere neq. tanto potius
 neq. minus possum. Attamen si alij aliter atq.
 ego, iudicant, non oppugnabo eorum iudicium.
 Condemner, contemnar, remouear, occidat,

nulla me purgatione iustificabo, sed ad dabo ope-
 an, ut etiam in diffiditio formae meae pax et pui-
 tas ecclesiae nostrae coalysant.

Misit iam vs, qui ad remouendam, quam sentisse
 vobis offensionem praemittenda certis, breuiter
 quod hoc epistola velim expediam. Minus
 Celeberrimo hic nomini humiliter conseruato e-
 dicitatos cepio has Conciones Misellaneas, in
 testimoniis, quod memos sum fuerit in me bene
 fationis, et quae se appropinqua et acquisitione
 laboris mei qualisq. adimatiorem semper habet
 ut multis placitas confidan si tibi placuisse in-
 tellegantur. Rogo M. T. quam maxime
 ne adpenerit quod offero, sed libenti accepta
 hunc labori meo addat illud prodictis, quod ab
 autoritate et celebritate vestra mihi polliceor.
 Minus per Opt. Max. Supplex veneror, ut M. T.
 gratissimas curas ita regat, ut oim laude et
 salute sustineantur.

Scribetur Haga-Am. his mense Augusti 1641.

M. T.
 humilimus et obsequiosiss.

